



**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

Quo Praeter Varias Ac pervtiles Additionibus praecipuis & in foro
potissimum occurentibus Tomi primi Quaestionibus annexas, etiam S.
Rotae Romanae Decisiones Novissimae De Eadem materia editae, &
singulari studio selectae continentur - Hac postrema editione
praecedentibus duobus Tomis primum additus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agr., 1684

Decisio XXXIII. Episcopus habet jutis assistentiam praecipue quad causas
matrimoniales & criminales, ita ut veniat manutendus etiam non probatâ
possessione. Immemorabilis praescriptio contra Episcopum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61921](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61921)

DECISIO XXXIII.

Episcopus habet iuris assistentiam præcipue quoad causas matrimoniales & criminales, ita ut veniat manutenendus etiam non probatâ possessione. Immemorabilis præscriptio contra Episcopum quomodo justificanda.

R. P. D. V B A L D O.

Theatina Jurisdictionis.

Veneris 14. Martii 1625.

S U M M A R I U M.

- 1 Loca aliqua an sint intra fines alicuius jurisdictionis, potest probari ex pluribus simul iuribus.
- 2 Episcopus dicitur habere assistentiam iuris in exercenda jurisdictione in omnibus locis suae diocesis, propter quam debetur ei manutentio, num. 3.
- 4 Quod procedit, etiam si Episcopus non probaverit possessionem.
- 5 Episcopus, & non alii inferiores possunt cognoscere causas matrimoniales, & criminales, cum id relinquatur tantum jurisdictioni, & examini Episcopi.
- 6 Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. §. ad-

hæc de reform. ex declaratione Sacr. Congregat. Concil. non tollit immemorabilem, ut inferior Episcopo possit cognoscere causas matrimoniales, & criminales.

7 Immemorabilis pro Prelato inferiori, ut possit cognoscere causas matrimoniales, & criminales, dum discutitur an adsit nec ne, non est deneganda manutentio Episcopo.

8 Manutentio non solet dari ex solâ assistentiâ iuris, quando illa offuscatur ex contrariis probationibus.

9 Privilegia non sufficiunt ad excludendam manutentionem, nisi etiam doceatur

Decisio 600. par 4 Tom. 3. recent.

V

ceatur

- ceatur de quasi possessione.
- 10. Privilegia exemptionem non sunt extendenda.
- 11. Deciso, in causa. Constantien. Jurisdictionis 16. Novembris 1607. coram Ortenbergo, quo casu loquatur, & in multis ab ea fuit recessum num. 12.
- 12. Testes deponentes de auditis non probant.
- 13. Episcopi scientia, & patientia requiruntur, ut alius contra ejus jurisdictionem aliquid prescribat.
- 14. Episcopus ut excludatur ab Archidiacono Ego. ad effectum, ut non possit cognoscere causas matrimoniales, vel criminales, requiritur immemorabilis canonizatio per tres sententias.
- 15. Juris assistentiam pro se habens, si alius presendat illum impedire, dum id cognoscitur, quis ventus manusetendus.
- 16. Resoluto Sac. Congregat. Concil. Trid.
- 17. Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. de reformat. in quibus terminis loquatur.
- 18. Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. de reformat. non comprehendit Abbates, bentes quasi Episcopalem jurisdictionem, nec Capitula, quibus Abbates sunt uniti.
- 19. Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. de reformat. loquitur de Decanis, Archidiaconis, & alius Pralatis inferioribus Ecclesie Cathedralis, non autem aliorum Ecclesiarum, & num. 20. & 21.
- 20. Episcopus in cognoscendo causas matrimoniales, & criminales totius diocesis, habet pro se claram jurisdictionem, nec non a partem dispositionem Concil. Tridentini.
- 21. Abbates vel Capitulum, quod habet territorium separatim ab Episcopo, cum id non presumatur, vni probandum.

ORta jam pridem controversia inter Archiepiscopum Theatinum ex una parte, & Capitulum Basilicæ S. Petri de Urbe ex altera super omnimoda jurisdictione in Abbatia S. Salvatoris de Majella, nec non in alia S. Martini Dellaphara in provinciâ Theatinâ constituis, & causa commissa in Rota, dubitari non esset dandum mandatum de manutendo, & in quibus: Et propter amplitudinem materiæ Domini eam distinguentes, censuerunt D. Archiepiscopum esse manutend. quoad causas matrimoniales, & criminales, & approbationem Confessionum, cum reservatione, ut de aliis quæ hinc inde prætenduntur, de quibus infra particulariter videretur. Et quidem disputatio hæc fuit instituta cum præsupposito, quod loca, de quibus agitur, sint inter fines diocesis Theatinæ, ut in dubio per me subscripto, & suppositum confirmatur ex pluribus enunciativis antiquis in scripturis pro Capitulo productis, nec non ex actibus factis ab anno 1525. usque ad annum 1605. quæ fuerunt data in summario responsionis pro Archiepiscopo, ex quibus factem simul junctis, constat hæc loca esse intra fines diocesis juxta alias deducta in causa Theatina jurisdictionis 4. Majj. 1612. Et in alia jurisdictione de Altit. 4. Julij ejusdem

demanni coram Reverendiss. Decano & rursus in alia Theatina jurisdictionis de Ar-
bons 26 Junii 1615 coram eodem, qua est decis. 683. num. 1. par. 1. recent. quae dicta sunt
et abundanti, quia dubium super manutentione disputatur cum illo praesupposito
dici.

Quod igitur pertinet ad causas matrimoniales, & criminales, movebantur Do-
mini pro manutentione Archiepiscopi, quia quoad ista, Episcopus habet assistentiam 2
in locis suae dioecesis, propter quam assistentiam debetur sibi manutentio, cap. 3
cum Persona §. fin. de privil. in 6. Caput aq. decis. 306. num. 2. par. 1. & decis. 207. par. 2.
Rota decis. 497. num. 2. par. 1. recent. Cardinal. Mannic. decis. 322. num. 1. & 2. §. 11. id 4
procedit, etiam si Episcopus non probet possessionem, Rota decis. 145. num. 6. par. 2.
decis. 501. num. 1. par. 2. recent. nec non habet assistentiam ex dispositione Sa-
crae Concilii Tridentini sess. 24. cap. 20. §. ad haec de reform. ubi statuitur, quod causa §
matrimonialis, & criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum iudicio, sed E-
piscopi tantum examini, & jurisdictioni relinquuntur. Rota decis. 282. num. 1. par. 3. re-
cent. & licet aliae Sacrae Congregatio Concilii interpretum declaraverit Concilium 6
non tollere immemorabilem, tamen dum cognoscitur, an adit immemorabilis pro
Praetato inferiori, idque per tres conformes, interim Episcopus est manutendus, ut 7
dicit Rot. in causa Mariscen. jurisdictionis 26. Aprilis 1609. coram Reverendiss. Patriar-
cha, qua est decis. 248. num. 1. par. 2. recent. & in Theatina jurisdictionis de Alissa. §. De-
cembri 1614. coram Reverendiss. Decano, licet manutentio dari non solet ex sola
assistentiâ, ubi illa offulcatur ex contrariis probationibus, Rota d. decis. 382. num. 5. &
decis. 501. num. 4. par. 2. recent. & in aliis cum similibus in Constantien. jurisdictionis 16. No-
vembri 1607. coram Reverendiss. Atrebaten. Tamen visum est dictas probationes
non esse sufficientes ad praedicti effectum. Quia quoad privilegia exhibita pro parte
Capituli, quatenus essent in forma probanti, quod à praedicto Archiepiscopo impug-
nabatur, fuit etiam responsum, privilegia non sufficere ad excludendam manutentio- 9
nem Archiepiscopi, nisi ostendatur etiam quasi possessio, ut fuit firmatum in causa
Spuntina jurisdictionis coram bon. mem. Card. Sacrato, qua est decis. 491. num. 4. par. 1. re-
cent. & accedit, quod quatenus sonant in exemptionem, illa intelligitur, quoad Ec-
clesiam, & ejus Clericos, non autem quoad Parochum, & Parochianos, iuxta text. 10
in cap. per exemptionem, & ibi Gloss. in verb. curam habens, Joan. Andr. num. 2. Franck.
num. 3. Gemin. num. 14. & seq. de privil. in 6. Seraphin. decis. 2058. sub num. 6. Rota decis.
324. num. 6. par. 1. recent. ultra quod in privilegio Alexandri III. expressè reservatur
auctoritas sedis Apostolicae, & diaecesanorum Episcoporum Canonica iustitia.

Nec applicatur decisio Constantien. jurisdictionis coram Reverendiss. Atrebaten. 11
supra allegata, quia ibi expressè negabatur loca controversa pro Abbate, & Monaste-
rio esse intra fines, hic autem supponitur, ut supra dictum est, ultra quod ab eâ de- 12
cisione in multis fuit recessum, ut constat in decis. 324. praesertim num. 11. par. 1. recent. Non

- 13 Non obstant Testes dati pro Capitulo, quia plerique deponunt de auditu, & non probant, *cap. lxxi. ex quadam de test. & non deponunt de scientiâ, & patientiâ. Ar-*
- 14 *chiepiscopi, pro ut est necessarium ad hunc effectum excludendi ordinarium à mo-*
nitione, ut firmatur in dicta decis. 491. num. num. 10. & seq. par. 1. recent. ubi dicitur
maximè procedere quoad causas matrimoniales, & criminales, in quibus ad ex-
- 15 *cludend. Ordinarium requiritur immemorabilis Canonizata per tres conformes, &*
idem dicitur in decis. 32. num. 3. eadem par. 1. recent. de quâ immemorabili testes nati-
latus deponunt, & in summa, cum multa operantur, tum circa personas, & dicta
- 16 *testium, tum circa alias probationes Capituli, donec prædicta discutiantur, interim*
Episcopus est manutendus, ut in his terminis dixit Rota d. dec. 382. in fin. par. 2. recent.
- 17 Non obstat resolutio Sacre Congregationis, quæ datur; quia ex lecturâ apparet
 suppositum fuisse Congregationi Abbatem habere quasi Episcopalem jurisdic-
 tionem, & Territorium separatam, quod non apphetur huic casui, in quo supponitur
 loca, de quibus agitur, esse intra fines diocesis Theatinæ.
- 18 Non obstat quod decretum Concilii circa causas matrimoniales, & crimina-
 les, de quo supra, non comprehendat Abbates habentes quasi Episcopalem jurisdic-
 tionem, nec Capitula, quibus Abbatia sunt unita, sed loquatur de Decanis, Archie-
 piscopis, & aliis Prelatis inferioribus Ecclesiæ Cathedralis, non autem aliarum Ec-
 clesiarum, ut alias consideravit Rota in causa Salamantina jurisdictionis. 1. Julii 1765,
 coram Card. Joan. Aldobrandino, quia postmodum in Rota non fuit facta hujusmodi
 distinctio, sed indistinctè tantum, quod Concilium habeat locum in Abbate, & aliis
- 19 Prelatis inferioribus, ut in Theatina jurisdictionis coram Reverendiss. D. meo Dataro,
 quæ est decis. 382. par. 2. recent. & declarationes Sacri Concilii indistinctè loquuntur,
 ut advenit Rotam Theatina jurisdictionis de Atissa 17. Novembris 1612. coram Re-
 verendissimo Decano, ultra quod non constat, quod Abbas vel Capitulum habeat jurisdic-
 tionem Episcopalem & proprium territorium, ut in Constantien. jurisdictionis præ-
 prædictæ, immo supponitur contrarium, ut supra dixi.
- 20 Non obstat quod Concilium non tollit sententias, præsertim antiquas, & in-
 dicatum tractatas Seraph. decis. 712. num. 5. ubi Additio Garz. de benefic. par. 3. cap. 2.
 num. 201. & seq. in proposito autem præterit Capitulum adesse sententiam Cathe-
 dralis Buccamatii, latam de anno 1297. tempore Nicolai Quarti datam in summo
 ro Capituli num. 4. quæ tamen parum facere videtur, quia ibi supponitur, fuisse
 tem coram d. D. Card. vigore specialis commissionis inter Episcopum Theatinum,
 & nonnullos Abbates, Archiepiscopos, & Conventus Ecclesiarum dictæ diocesis
 super visitatione, & aliis juribus Episcopalibus, & quod de eisdem Pontifici
 mandato fuit injunctum, ut de Ecclesiis subjectis Basilicæ S. Petri de Urbe, nullo
 modo se intromitteret occasione dictæ commissionis, & quod et innovavit, Eccle-
 siam S. Martini de Valle, dictæ Basilicæ esse subjectam, & propterea non esse in dicta
 con-

commissioe comprehensam, quod quidem nihil commune habet cum eo. de quo hodie disputatur, nec illa est sententia ad favorem Abbatis, vel Ecclesie S. Martini, nisi quatenus absolvit à Censuris in contumaciam illatis, sed solum continet, quod ratione subjectionis Basilicæ S. Petri, dicta Ecclesia non comprehendatur in commissione de qua ibi.

Quo vero ad approbationem Confessoriorum pariter Domini censebant esse dandum mandatum de manutendo D. Archiepiscopo, quoniam habet assistentiam juris, & claram dispositionem Concilii Trident. sess. 23. cap. 15. de reformat. ubi etiam tollit immemorabilem, & fuit resolutum in causa Calagurritana jurisdictionis de Nagera 6. Junii 1612. coram Reverendiss. Aurebaten. que est decis. 332. par. 1. recent. Confirmata 20. Martii 1615. coram me. Nec probatur contrarium, ut supra pè dictū est.

Quo vero ad visitationes Collationes beneficiorum, & causas Civiles, Domini mandaverunt particulariter videri. Et ita fuit decisum, &c.

DECISIO XXXIV.

Ordinarius licet habeat intentionem fundatam exercendi jurisdictionem in omnibus locis suæ diocesis, tamen si aliquis exhibetur titulus & possessio exemptionis à suâ jurisdictione, non est d. ordinario concedenda manutentio, sed exempto, donec cognoscatur de validitate tituli & possessionis.

R. P. D. PIROVANO.

Brixinen. Jurisdictionis.

Veneris 9. Junii 1634.

S U M M A R I U M.

Ordinarius habent intentionem fundatam de jure communi in jurisdictione

Est inter recent. decisio 546 par. 5.